

Öğrenci Başarısını Artıran Öğretim Stratejileri

(Orijinal: Classroom Instruction That Works)

Yazar:

**Robert J. Marzano,
Debra J. Pickering, Jane E. Pollock**

Çevirmen:

Sibel Sakacı

Redaktör:

Duygu Tekgül

Yayın Yönetmeni:

Defne Tokay

Eğitim Danışmanı:

Tülin Büyükalkan

Tasarım:

Çağla Turgul

Dizgi:

Hüseyin Vatan

Baskı:

Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.

Orijinal Eser: © Association for Supervision and Curriculum Development 2001

Türkçe Çeviri: © SEV Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Ticaret A.Ş. 2008

Telif yasası gereği bu kitabın tüm Türkçe yayın hakları SEV Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Ticaret A.Ş.'ne aittir. Tanıtım yazıları dışında, yayıncının izni olmaksızın hiçbir biçimde kullanılamaz ve çoğaltılamaz.

SEV Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Ticaret A.Ş.
Mahir İz Cad., No.17, B Blok, Kat 2, 34662,
Altunizade, Üsküdar, İstanbul
Telefon: + 90 216 474 23 43
Faks: + 90 216 474 23 45
www.redhouse.com.tr

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP)
Marzano, R.J., Pickering, D.J., Pollock, J.E.
Öğrenci Başarısını Artıran Öğretim Stratejileri
1. Eğitim 2. Öğretimde Yaklaşımlar
İstanbul, SEV-YAY 2008, 224 sayfa

ISBN: 978-975-8176-91-5

Öğrenci Başarısını Artıran Öğretim Stratejileri

Öğretimle İlgili Araştırma Sonuçlarını	
Hayata Geçirmenin Zamanı Geldi5
Araştırmaya Dayalı Stratejiler15
Benzerlik ve Farklılıkları Belirleme17
Özet Çıkarma ve Not Tutma37
Çabayı Destekleme ve Takdir Etme61
Ev Ödevi ve Alıştırma75
Dile Dayalı Olmayan Temsiller89
İşbirliğine Dayalı Öğrenme103
Hedef Belirleme ve Geribildirim Verme113
Varsayım Üretme ve Sınama125
İpuçları, Sorular ve Ön Örgütleyiciler133
Özel Uygulamalar145
Belirli Tipte Bilgileri Öğretme147
Öğretimin Planlanmasında Dokuz Kategoriyi Kullanma173
Sonsöz185
Ek189
Kaynakça191
Dizin211
Yazarlar Hakkında217

→ 1

Öğretimle İlgili Araştırma Sonuçlarını Hayata Geçirmenin Zamanı Geldi

Bugün biz eğitimciler için, zaman içinde önemli bir nokta. Bunun nedeni – her ne kadar kesinlikle yeni fırsatlar ve zorluklar getirirse de – yeni bir on yıl, yüzyıl ya da bin yılın başlamış olması değil; daha ziyade, öğretme “sanatı”nın, hızla öğretme “bilimi”ne dönüşmesi ve bunun göreceli olarak yeni bir olgu olması. Daha 30 yıl öncesine kadar, öğretme’nin bilimsel bir yaklaşımla sistematik olarak incelenmemiş olması bazı okuyucuları şaşırtacaktır. Bu, 1970’den önce etkili öğretme stratejilerinin olmadığı anlamına gelmez; aslında eğitimciler Sokratik sorgulamayı 2500 yıldır bir öğretim stratejisi olarak uyguluyor. Fakat araştırmacılar ancak 1970’lerin başında eğitimin öğrenme üzerindeki etkisine bakmaya başladı. Önceki on yıla, okulun öğrenci başarısında çok az fark yarattığı inancı damgasını vurmuştu. Bu, 1966 yılında yayımlanmış ve günümüzde çokça tanınan *Equality of Educational Opportunity* (Eğitimde Fırsat Eşitliği) adlı rapordaki (bkz. Coleman ve ark., 1966) sonuçlardan biriydi. Rapor, başyazarı James Coleman’a atıfla “Coleman Raporu” olarak anılır. 4.000’in üzerinde okulda, yaklaşık 600.000 öğrenci ve 60.000 öğretmenden alınan verileri inceleyen Coleman ve arkadaşları, eğitim kalitesinin, öğrenci başarısındaki sapmaya %10’luk etki ettiği sonucuna vardı.

Bunun ne demek olduğunu anlamak için vereceğimiz örneğe bir bakın: Diyelim ki, üç ayrı okulda 8. sınıf okuyan 100 öğrencilik bir grubun fen bilgisi sınavında aldığı puanları inceliyorsunuz. Bu öğrencilerin fen bilgisindeki başarısı kaçınılmaz olarak birbirinden çok farklı olacaktır. Bazılarının puanı çok düşük, bazılarının ki çok yüksek, bazılarının ki de orta düzeyde olacaktır. Coleman Raporu’na göre bu farklılıkların yalnızca %10’u, bu 100 öğrencinin gittiği okulların kalitesinden kaynaklanıyor. Başka bir deyişle, bu üç okuldan en iyisine gitmekle, en kötüsüne gitmek arasındaki fark, öğrenci başarısında yalnızca %10’luk bir fark yaratacaktır.

Şöyle bir soru geliyor akla: Geriye kalan %90’ı etkileyen şey nedir? Coleman ve arkadaşları, öğrenci başarısındaki farklılıkların çoğunun, öğrencinin doğal yetenek

ve eğilimleri, sosyoekonomik durumu, ev ortamı gibi etkenlere bağlı olduğu sonucuna vardı. Ne yazık ki bunlar, okul tarafından değiştirilemez. Bu bulgular, *Inequality: A Reassessment of the Effects of Family and Schools in America* (Eşitsizlik: Amerika'da Aile ve Okulun Etkilerinin Yeniden Değerlendirilmesi - bkz. Jencks ve ark., 1972) adlı kitabında Harvard'lı araştırmacı Christopher Jencks tarafından da doğrulandı. Jencks ve arkadaşları, Coleman Raporu'ndaki verilerin çoğunu yeniden inceledi. Öne çıkan sonuç yine, okulların çok az fark yarattığıydı. Jencks'in ifadesiyle: "Sınav sonuçlarındaki farklılıklar, okulun denetimi dışındaki etkenlere bağlıdır" (s.109).

Coleman ve Jencks'in vardığı sonuçlar, eğitimciler ve eğitim için umut vaat eden bir tablo çizmedi. Öğrenci başarısında rol oynayan etkenlerin çoğunluğu okulun denetiminde değilse, uğraşmaya ne gerek var? Neyse ki şimdi geçmişe bakınca, bu sonuçlarda bazı ciddi hatalar görüyoruz. Aslında artık, okul ve öğretmenlerin olası etkisine umutla bakabiliriz. Peki ama nasıl? Öncelikle, Coleman ve Jencks'in yaklaşımı - puanlar arasındaki farkların yüzdelerine odaklanmak - gereksiz derecede karamsar bir tablo oluşturuyor. Bu nokta, araştırmacı Robert Rosenthal ve ayrıca John Hunter ile Frank Schmidt tarafından ustalıklı ve ikna edici bir dille açıklandı. Teknik bir tartışmayla ilgilenenler, Rosenthal (1991) ve Hunter ile Schmidt'e (1990) başvurabilirler. Yine de kısaca, Coleman ve Jencks'in bulgularını yorumlamanın daha anlamlı bir yolu, başarıdaki artışa yüzdellik değer olarak bakmaktır. (Bunu ileriki bir bölümde derinlemesine anlatacağız.) Örneğin, öğrenci başarısındaki farklılıkların %10'unun okuldan kaynaklanması, yüzdellik değer olarak yaklaşık 23 puanlık bir artışa karşılık gelmektedir. Yani, "iyi" bir okula giden ortalama bir öğrencinin puanını, "kötü" bir okula giden öğrencinin puanına göre 23 yüzdellik puan daha yüksek olacaktır. Bu açıdan bakıldığında, okul kesinlikle öğrenci başarısını değiştirebilir.

Okulun yapabilecekleriyle ilgili olarak şimdi çok daha iyimser bir bakışa sahip olmamızın ikinci ve daha önemli nedeni ise, Coleman ve Jencks'ten beri yapılan araştırmaların, öğretmenin, *okulun bir etkisi olmasa bile* öğrenciler üzerinde güçlü bir etkisi olabildiğini göstermiş olmasıdır. Bu bulgu en çok Coleman ve Jencks'in, okulların ortalama etkisini incelediğini düşündüğümüzde anlam kazanır. Ancak belli bir okulda eğitimin kalitesi, öğretmenden öğretmene büyük farklılık gösterir. Başarılı öğretmenlerin ne yaptığını belirleyebilirsek, öğrencilerin başarısında çok daha fazla fark yaratabiliriz.

Diğerlerine göre başarısız sayılan okullarda bile, her öğretmenin öğrenme üzerinde büyük bir etkisi olabildiği sonucu ilk kez 1970'lerde, etkili öğretme yöntemlerini incelemeye başladığımızda ortaya çıktı. Aslında, araştırmacılar Jere Brophy ve